

Bemærkninger om Pladsforholdene i Øjeblikket i de danske Strafanstalter.

Indtil for faa Aar siden har der ikke været Vanskelighed ved at skaffe Plads i de danske Strafanstalter til dem, der dømmes til Strafarbejde. For kvindelige Straffangers Vedkommende er Forholdet endogsaa det, at Antallet er i stadig Tilbagegang, saaledes at det daglige Gennemsnitsantal af Fanger, der hensidde i Kristianshavns Strafanstalt, bevæger sig omkring 100, medens det blot for 5 à 6 Aar siden udgjorde mindst 150 daglig. Nogen enkelt bestemt Aarsag til denne Nedgang i Antallet af kvindelige Straffanger har ikke kunnet paavises.

Ganske anderledes stiller Forholdet sig for de Strafanstalter, der ere bestemte til at optage Mænd, der ere dømte til Strafarbejde, altsaa Vridsløselille og Horsens Strafanstalter. I de senere Aar har Tilgangen til disse Anstalter og ganske særlig til Vridsløselille Strafanstalt været saa stor, at der er indtraadt en følelig Pladsmangel i den sidstnævnte Strafanstalt. For at undgaa Overfyldning har det derfor været nødvendigt jævnlig at overflytte Fanger fra Vridsløselille Strafanstalt til Horsens Strafanstalt, og Antallet af Fanger i denne Anstalt er derved ogsaa steget langt over, hvad der i en lang Aarrække har været det normale.

Denne usædvanlig store Tilgang af Fanger tog sin Begyndelse allerede i 1895, da man første Gang saa sig nød-

saget til at overflytte 15 Fanger fra Vridsløselille til Horsens Strafanstalt. Siden den Tid er Tilgangen stadig vokset, og Forholdene have udviklet sig saaledes, at der nu maa siges at være indtraadt en Tilstand, der paa flere Punkter medfører væsentlige Ulemper saavel med Hensyn til selve Udtaaelsen af de Fangerne idømte Straffe som ogsaa i økonomisk Henseende. Spørgsmaalet om, hvad der i den Anledning bør foretages, synes derfor at maatte optages til Overvejelse, da der ikke er Grund til at antage, at der i nærmere Fremtid vil indtræde nogen Nedgang i Antallet af mandlige Fanger, der afgives til Strafanstalterne og navnlig til Vridsløselille Strafanstalt.

Til Belysning af den i Vridsløselille Strafanstalt herskende Pladmangel hidsættes følgende Tal. I Tiden fra 1. April 1901 til 31. Marts 1902 er der i den nævnte Strafanstalt indsat 524 Fanger. Dette er den største Tilgang, der har været i den Tid, Anstalten har været i Brug. Tilgangen i Tiaaret 1891—1900 har været henholdsvis: 359—380—336—384—440—408—381—418—431 og 458. Anstalten kan rumme højst 380 Fanger, idet der af de 400 Celler fragaar 20, der benyttes til Betjentværelser og Materialrum og ikke kunne undværes til dette Brug, ligesom de paa Grund af deres Indretning ikke egne sig til Belægning med Fanger. Fangetallet har i de senere Aar og navnlig i det sidste Aar næsten til Stadighed været over 370, jævnlig 376 og en enkelt Gang endogsaa 380, og det har derfor været nødvendigt til Stadighed at overflytte Fanger til Horsens Strafanstalt for at skaffe Plads. I 1897 overflyttedes saaledes 20 Fanger, i 1899 5, i 1900 39 og i 1901—2 er der overflyttet 79 Fanger, og dog er Fangetallet i Vridsløselille Strafanstalt vedblivende meget nær ved 380. Af de i 1901—2 i Vridsløselille Strafanstalt indsatte 524 Fanger vare 109 eller 20,8 pCt. under 20 Aar; og af disse vare 80 eller 73,4 pCt. fra København.

At saavel Overfyldningen i Vridsløselille Strafanstalt som ogsaa den derved nødvendiggjorte Overflytning til

Horsens Strafanstalt baade i penitentier og i økonomisk Henseende medfører store Ulemper og Farer, turde være indlysende. For Fangerne, der skulle overflyttes, er selve Rejserne, der for en stor Del foregaa i Vintertiden og med smaa Dampskibe, der ere daarlige Søskibe og ofte opholdes undervejs paa Grund af uroligt Vejr, meget anstrengende og ubehagelige, og den Isolation fra Omverdenen og Udelukkelse fra Samkvem med Kammerater, der befinde sig paa fri Fod, som er af saa stor Betydning for Straffens Maal, og som Fangerne selv have Krav paa, er det ganske umuligt at gennemføre paa Rejsen til Horsens.

I Horsens Strafanstalt, der jo væsentlig er indrettet paa Udtaaelse af Straf ved Arbejde i Fællesskab, og som kun har foruden Receptions- og Straffeceller 50 Dag- og Natceller, vil største Delen af de overflyttede Fanger paa Grund af Pladsforholdene blive anbragt i Fællesskab. De udsættes der for de fordærlige Følger af Samkvemmet med ældre forhærdede miste den dem ifølge Lovgivningen tilkommende Afkortning (Forbrydere og) i Straffetiden, for saa vidt denne udstaas i Enkeltcelle. Om der vel ikke haves noget absolut Krav paa at opnaa Afkortning af idømt Forbedringshusstraf derved, at den afsones i Enkeltcelle, idet Afgørelsen af Spørgsmaalet om Fangens Behandling i Enkeltcelle eller i Fællesskab beror paa Hensynet til Fangens Helbredstilstand og om Cellestraffen iøvrigt kan antages at være hensigtsmæssig, maa det dog erkendes at være uheldigt, at udelukkende Hensynet til Pladsforholdene, foruden at nødvendiggøre den for de fleste af de overflyttede Fanger mindre ønskelige Behandling i Fællesskab, tillige skal berøve dem en Forkortelse af Straffetiden, de ellers vilde have opnaaet. Det bør ogsaa fremhæves, at en stor Del af de til Horsens Strafanstalt overflyttede Fanger, navnlig de i København hjemmehørende, faktisk berøves den dem tilkommende Adgang til at modtage Besøg af deres paarørende.

For Vridsløselille Strafanstalt betyder Forberedelserne til Rejsen og selve Rejsen et stort Ekstraarbejde for An-

staltens Kontorpersonale med Skriveri og for Opsynspersonalet med Bevogtning af Fangerne under Vejs, foruden at Betjentene tvinges bort fra deres Hjem og underkastes Rejsens Ubehageligheder. Heller ikke det med Rejsen forbundne Ansvar bør lades ude af Betragtning her.

Strafanstaltens stadige Overfyldning med Fanger, saa at der saa godt som ingen ledige Celler findes, er højst uheldig baade for Disciplinen og Hygiejnen. I første Henseende vanskeliggøres, ja næsten umuliggøres, Bestræbelserne for at hindre indbyrdes Forbindelse mellem Fangerne, idet ny Fanger maa sættes, hvor der kan blive Plads, uden at der kan tages tilbørligt Hensyn til, om de derved komme i Nærheden af Slægtninge eller medskyldige, og nødvendige Flytninger af Fanger, som have sat sig i Forbindelse med hinanden, kan ikke effektueres. Grundig Visitation af Fanger og Celler, der fordrer en midlertidig Anbringelse af de paagældende Fanger andetsteds, er udelukket og Muligheden derved aabnet for Indsmugling og Udsmugling af Genstande og for, at Forberedelser til Undvigelse og mange andre Uordner undgaa Opmærksomheden. Undersøgelse af disciplinære Overtrædelser, hvor det er af Vigtighed at forhindre Forbindelse mellem Nabofanger, vanskeliggøres i høj Grad derved, at man ikke straks kan flytte omkring paa dem; kan man endelig ikke undgaa at foretage en Flytning, foraarsages derved andre Flytninger, som ikke i og for sig ere nødvendige. Hygiejnen lider uundgaaeligt ved, at Celler ikke mere kunne staa ledige i nogen Tid og udluftes; den saa nødvendige aarlige Kalkning af Cellerne kan ikke udføres regelmæssigt, og nødvendige Rensninger og Desinfektioner af Celler efter Beboere med smitsomme Sydomme vanskeliggøres. Ogsaa Arbejdsvirksomheden generes i betydelig Grad ved Overfyldningen, idet ny Fanger maa anbringes i de enkelte Celler, der i Øjeblikket staa til Disposition, uden Hensyn til, om de egne sig bedre til andet Arbejde end det, der drives paa den paagældende Afdeling. Men fremfor alt volde Overflyttelserne Arbejds-

entreprenørerne et betydeligt Tab, idet der til Overflyttelsen af penitentiære Grunde maa vælges Fanger, som flere Gange tidligere have været i Strafanstalt. Det er disse Fanger, som Entreprenørerne tidligere have oplært og nu skulde have Udbytte af. Naar de bortsendes, er der stadig væsentlig kun Lærlinge tilbage, som give meget Arbejde for Mestrene og kun meget ringe Fortjeneste. Det maa formodes, at hvis de nuværende vanskelige Forhold vedvare, vil der blive stillet Krav om Nedsættelse af Arbejdslejen for Fangerne, og et slikt Krav vil vanskeligt kunne afvises.

I Horsens Strafanstalt har det store Antal dertil overflyttede Fanger medført, at Fangetallet, der i de tidligere Aar har udgjort gennemsnitlig 270—300 Fanger daglig, er vokset ret betydeligt, saa at der nu i Anstalten hensidder omtrent 350 Fanger, og dette Tal kan ikke ventes at gaa ned i en nær Fremtid, men vil snarere stige, hvorved det som alt anført maa erindres, at de fleste af de overflyttede Fanger behandles i Fællesskab og derfor komme til at forblive længere i Strafanstalten, end hvis de vare forblevne i Enkeltcelle i Vridsløselille Strafanstalt eller kunde behandles som Cellefanger i Horsens Strafanstalt. Skulde Antallet af Fanger i denne Anstalt vedblive at stige, vil man møde en anden Vanskelighed. Medens Anstalten vel er beregnet paa at kunne rumme 450 Fanger, er der kun Natceller til c. 340 Fanger foruden — som anført — Dag- og Natceller til 50 Cellefanger. Stiger Antallet af Fællesfanger over c. 340, vil man altsaa være henvist til at lade en Del af disse tilbringe Natten i Fællesoverum. At dette vilde være meget uheldigt og ganske i Strid med Nutidens Opfattelse af Nødvendigheden af at holde alle Fanger isolerede om Natten, behøver ikke nærmere at begrundes.

Hvad den økonomiske Side af Sagen angaar, er det klart, at de nødvendige Overflytninger af Fanger fra en Strafanstalt til en anden medføre betydelige Udgifter. Ud-

giften til en Fanges Overflyttelse til Horsens beløber sig til henimod 25 Kr. Ogsaa Fangernes ved Pladsmangelen nødvendiggjorte Behandling i Fællesskab med det deraf følgende forlængede Ophold i Strafanstalten bevirker en stor direkte Udgift for Statskassen. Alene for det forløbne Finansaar kan denne Merudgift ikke anslaaes ringere end til 10,000 Kr.

Efter hvad der i de foranstaaende Bemærkninger er udtalt om Pladsmangelen i Vridsløselille Strafanstalt, og da der er al Grund til at formode, at der ikke i en nær Fremtid kan ventes nogen Nedgang i Fangetallet, men at dette snarere vil vedblive at vokse, maa det formentlig erkendes, at der ikke længere i de danske Strafanstalter findes et tilstrækkeligt Antal Enkeltceller til at modtage til Behandling de mandlige Forbrydere, der idømmes Forbedringshusarbejde, og for hvis Vedkommende der ikke findes Anledning til at lade dette udstaa i Fællesskab. At Forholdene have udviklet sig saaledes kan ikke undre, naar man betragter den stærke Tilvækst i Befolkningen i Danmark, der har fundet Sted, siden de to Strafanstalter for Mænd toges i Brug, nemlig i 1853 og 1859. Navnlig Københavns stærke Udvikling har bidraget i væsentlig Grad til at fremkalde de nuværende vanskelige Forhold.

Det ligger uden for Hensigten med disse Bemærkninger at komme ind paa Spørgsmaalet om, ad hvilke Veje man bør gaa for at afhjælpe den herskende Pladsmangel i Strafanstalterne for Mænd. Kun skal Opmærksomheden henledes paa, at det vilde være ønskeligt, om der i Forbindelse med det bebudede Lovforslag om Statens Forsorg for vanartede og forbryderiske Børn maatte fremkomme Forslag om Opførelse af en mindre Anstalt til Hensættelse af unge Forbrydere, der ere idømte Forbedringshusarbejde. Som alt bemærket, er en meget væsentlig Del af de til Vridsløselille Strafanstalt afleverede Fanger under 20 Aar, og der er al Grund til at undergive disse Fanger en anden

Behandling end den, der bliver de ældre Forbedringshusfanger til Del. Dette sker ogsaa i Vridsløselille Strafanstalt, saavel med Hensyn til Arbejde som til Undervisning, men en rationel Behandling af de unge Fanger kan dog, som Anstalten nu er indrettet, ikke lade sig gennemføre. Ved at indsætte disse Fanger i en selvstændig mindre Anstalt, der af økonomiske Grunde kunde opføres i umiddelbar Nærhed af Vridsløselille Strafanstalt og med fælles Administration og Økonomi med denne, vilde man kunne gennemføre en med Fangernes Forhold stemmende Behandlingsmaade — de burde navnlig sysselsættes ved Havearbejde — og samtidig skaffe bedre Pladsforhold i Vridsløselille Strafanstalt, selv om man ikke ad denne Vej vilde naa ud over alle Vanskeligheder.

K. Goos.